

Jerneja Jošar

ZAHRÁDKA VE ČTYŘECH ROČNÍCH OBDOBÍCH

Originál publikace *Vrtnarimo z Jernejo* vydalo nakladatelství
Mladinska knjiga Založba, Ljubljana, v roce 2017.

VRTNARIMO Z JERNEJO Copyright © Mladinska knjiga
Založba, d. d., Ljubljana 2017

Translation © Aleš Kozár, 2026

Copyright © Grada Publishing, a. s., 2026

ISBN 978-80-271-6412-7 (pdf)

ISBN 978-80-271-5310-7 (print)

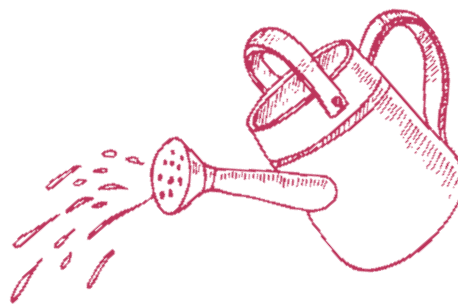
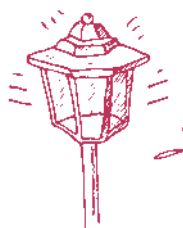
Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

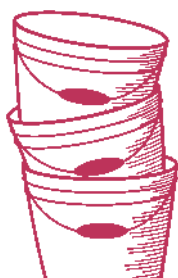

ZAHRÁDKA VE ČTYŘECH ROČNÍCH OBDOBÍCH

Jerneja Jošar

Grada Publishing

Na zahradě
je svět krásnější!

Psychoterapii, meditaci, kyslíkovou lázeň, pořádnou dávku vitamínu D, kúru proti celulitidě... To všechno nám nabízí zahradničení – a navíc najednou! A nejen to. Vyjde mnohem levněji než všechny zmíněné procedury, a navíc si díky němu vypěstujeme vlastní zeleninu v bio kvalitě, bylinky na vaření nebo kytici květin, která pohladí po duši.

Pokud čtete tyto řádky, pak už s tím máte osobní zkušenost, nebo se chcete pustit do zahradničení, abyste si to vyzkoušeli vůbec poprvé, jenomže jste se k práci na zahradě zatím nedostali, protože jste získali dojem, že na ni nemáte dost času ani znalostí. Ale žádné strachy, je to úplně jednoduché!

Ptáte se, jak začít? Jaký zvolit přístup? Je vhodnější biodynamické zahradničení nebo zaměření na permakulturu? Nejlepší bude, když se ze všeho nejdřív pustíte do čtení a studia. Už během listování odbornou literaturou vám začne být jasné, který způsob pro vás bude ten pravý. Já jsem si z každého vybrala to, co mi bylo nejbližší a co odpovídalo mému životnímu stylu a filozofii.

Pokud trávíte větší část dne v zaměstnání a odpoledne máte ještě další povinnosti, bude pro vás nejšikovnějším přístupem permakulturnímu pěstování. Tak přistupuji ke své zahradě i já. Díky tomu ji nemusím obtížně rýt, během horkých dnů donekonečna okopávat, každý den zalévat a ani plít, jak to neustále dělají moji sousedé. A moc ráda vám v téhle knize ukážu, jak na to. Hlavní tajemství spočívá ve správném vztahu k půdě a v používání mulče. Věřte mi, zahradničení může být opravdu snadné.

Ve své zahradě spoléhám i na některé principy biodynamického přístupu – pokud je to možné, řídím se při výsevu a výsadbě lunárním výsevním kalendářem. Vychází ze základních měsíčních fází a bere v úvahu vliv souhvězdí neboli dómů, v nichž se Měsíc na obloze v danou chvíli pohybuje. Určité konstelace planet mohou příznivě ovlivňovat jednotlivé části rostlin: kořeny, listy, květy nebo plody (semena). Rostliny jsou pak silnější, přinášejí větší úrodu a jsou odolnější vůči nemocem

a škůdcům. Například u mrkve využíváme kořen, proto ji vyséváme ve dnech, které jsou podle lunárního výsevního kalendáře vhodné právě pro tuto část rostliny. U zelí sklízíme listy, takže ho vyséváme a přesazujeme ve dnech vhodných pro listy. Nejde o žádná kouzla nebo pověry, nýbrž o vědecky ověřená fakta. Proto jsou na začátku každé kapitoly uvedené druhy zeleniny, které v daném měsíci vyséváme a přesazujeme. Navíc jsou rozdělené do skupin podle užité části rostliny.

Tento přístup se snažím využívat co nejčastěji, ne však za každou cenu a rozhodně to s ním nepřeháním. Často se mi pak stávalo, že jsem po náročném dni v zaměstnání běžela do zahrady, abych toho dne ještě stihla tu správnou půlhodinku, vhodnou pro rostliny pěstované pro listy. Přesazování salátu se tak zvrhlo ve válku nervů a souboj s časem. Když se mi to stalo už poněkolikáté, tak jsem si se slzami na krajičku řekla: „A dost!“ Pokud mají Měsíc a planety takový vliv na růst a vývoj rostlin, nejspíš ovlivňují i to, jak se cítím, a energii, kterou vyzařuji. Takže žádný kvapík.

Pokuste se zbavit i obav z toho, že něco nestihnete, nezuládnete nebo nevíte. Přestaňte sledovat sousedy, kteří jsou v důchodu a celé dny kmitají po zahradě, jinak přestanete mít chuť sami zahradničit. Většina z nich to nedělá, protože by to bylo potřeba, ale protože si tak zaplní čas. S rezervou berte i rady nadšených všeznalých zahrádkářů, kteří mají na každou chorobu a škůdce recept na přípravu léčivé směsi z různých rostlin, jimiž potom dennodenně jako o závod své rostliny stríkají. To není smysl zahradničení, i kdyby se to týkalo jen bylinek a květin.

V této knize vás provedu celým rokem tak, jak ho sama prožívám na své malé biozahradě. Kapitoly jsou rozdělené podle měsíců, abyste se snáze a rychleji seznámili s procesem zahradničení a jednotlivými činnostmi.

A teď už směle do toho! Ať se pro vás chvíle strávené na zahradě stanou okamžiky vnitřního klidu a štěstí, kdy se myšlenky oprostí od každodenních problémů a svět je jen a jen krásný.

Jermeja Jeřáb

OBSAH

LEDEN	8
ÚNOR	20
BŘEZEN	30
DUBEN	42
KVĚTEN	52
ČERVEN	64
ČERVENEC	78
SRPEN	92
ZÁŘÍ	102
ŘÍJEN	114
LISTOPAD	130
PROSINEC	140
VÝSEVNÍ KALENDÁŘ DOPLŇKOVÝCH ROSTLIN	152

LEDEN

Výsev
v chráněném prostoru

KOŘEN: petržel

Dlouhé večery jsou tím správným časem pro plánování, vzdělávání se, snění...

Během čekání na novou zahradnickou sezonu si můžeme vykouzlit tu správnou náladu už teď. Stačí si prolistovat zahrádkářské časopisy a pár příruček – znalosti se nám budou hodit.

Vyhledávání informací

Díky informacím, které jsou ve velkém a neustále dostupné na internetu, se vzdalujeme od skutečných zdrojů vědomostí. Těmi jsou pro mě stále knihy. I ty se sice dají pořídit jako e-knihy, ale já patřím mezi ty, kdo rád berou do ruky knihu z papíru... Chci si ji osahat, pohladit a nasát její aroma, ať už jde o mlčenlivou vůni starého tisku, nebo pach čerstvé tiskařské barvy. S knihou se můžu pohodlně uvelebit v křesle či na gauči, zabalit se do teplé deky a klidně si i zdřímnout, protože čtení mě leckdy přivede i ke snění o budoucnosti. Jestli je ve vás aspoň kousíček romantika, víte, o čem mluvím.

Pasti internetu

O internetu platí ještě jedna věc. Vyhledávat na něm informace se musíme naučit, abychom dokázali oddělovat zrno od plev, což není snadné, zejména pokud nejsme v dané problematice zblbělí. Zdrojů, v nichž můžeme vyhledávat, je nekonečně mnoho. Jejich autory bývají odborníci, teoretici, zahrádkáři, ale i samozvaní znalci a leckdo další. Nezřídká jsem narazila na mylné nebo zavádějící informace, dokonce i ve zdrojích, které bychom mohli označit za odborné – na internetových stránkách školek či zahradnictví. Někdy bývá jejich prapříčinou nedostatek znalostí, jindy chybné překlady.

- I brouzdání po internetu je třeba se naučit.

Autor by měl být odborník

Zahradnické knihy a příručky píšou odborníci. Pravděpodobnost, že nám špatně poradí, je tudíž menší. Je však pravda, že musíme vybírat knihy od autorů ze zemí, kde je zhruba podobné podnebí, jaké máme u nás. K čemu nám bude spousta informací a nádherných fotografií autora žijícího v jižní Itálii a píšícího o tamním pěstování zeleniny? Často se také stává, že jsou knihy přeložené povrchně – i když laik si toho možná ani nevšimne. Dobře to vystihuje název sympatického filmu *Ztraceno v překladu*, který by měl být v tomto ohledu jistým varováním. Leckterý odborný výraz je v těchto příručkách přeložený doslovně a v našem jazyce znamená něco zcela jiného. Pro začátečníka, jenž o zahradničení neví nic nebo jen málo, je každá chyba velmi matoucí a také se snadno může stát receptem na nezdár.

Hledání rychlých odpovědí

Doporučila bych tedy, abyste si pořídili nebo vypůjčili zahradnické příručky a četli, četli a četli – jako román, od začátku a pěkně popořádku. Teď je na to ten nejhodnější čas, protože během sezony budeme potřebovat odpovědi na aktuální otázky obvykle hned. Předpověď počasí například říká, že bude pěkně, a my víme, že je ideální doba na výsev mangoldu. Když se teprve učíme zahradničit, vezmeme do ruky zahrádkářskou příručku, rychle ji prolistujeme, až narazíme na kapitolu o mangoldu, vyhledáme údaj, který nás zajímá – nejčastěji do jaké vzdálenosti se vysévá –, a už chvátáme se sáčkem semen na zahradu. Na tom pochopitelně není nic špatného. Právě naopak, zejména začátečníci, jimž chybí praxe, nemůžou všechny informace nosit v hlavě. Ale měli bychom mít širší přehled a na takové vzdělávání je asi nejsnazší najít si čas za dlouhých zimních večerů.

Začátek hodný zlata

Před popisem plodin a radami, jak je pěstovat, se obvykle nachází několik kapitol s obecnými informacemi a návody ohledně půdy: co to vlastně je a jak ji obdělávat, aby byla úrodná a plná života. Také je třeba vědět, jak správně používat hnojiva, které organismy nám dělají na zahradě společnost a pomáhají nám udržovat rovnováhu, jak se vůbec pustit do zahradničení, aby nám přinášelo radost a pěstování zeleniny pro nás nebylo jen povinností a námahou. A právě to nám dává rozhled a pomáhá vytvořit si ten správný vztah k půdě a živým organismům, abychom uměli žít se svou zahradou, dokázali sledovat, jak rostliny rostou, rozvíjejí se, jak reagují na rozličné podmínky. Z toho všeho se pak můžeme dále učit.

Zahrada - celoživotní škola

Zahradničit se budeme učit celý život. Příroda nám bude stále připravovat nové výzvy, s nimiž se budeme neustále potýkat. „Vygooglená“ instantní řešení nestačí a nikdy stačit nebudou. Příčin problémů, které se na zahradě vyskytnou, je obvykle více. To vy znáte své rostliny, a nikoli odborník, který neví, jakou máte půdu, čím jste ji hnojili, jak jste sazenici pěstovali, kde jste ji koupili a tak dále. Je tedy třeba přemýšlet komplexně. Příčinou problémů s mšicemi může být třeba jen to, že fazole, která nemá ráda půdu bohatou na živiny, je přehnojená dusíkatým hnojivem.

- Odborné časopisy jsou plné užitečných informací.

- Zahradnické příručky čteme od začátku.

Semena nevydrží věčně

Zimní období je také vhodné k tomu, abychom v klidu zkontrolovali zásobu semen. Tato činnost by se měla stát každý rok vašim zvykem.

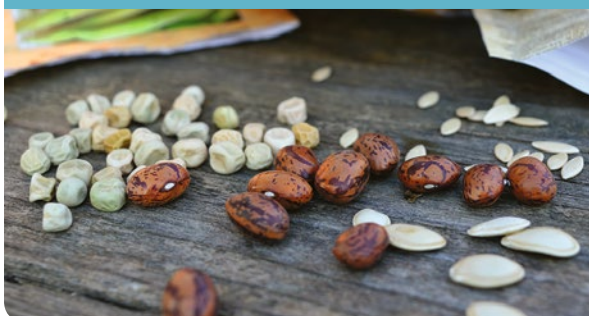
Neuchovávejte sáčky donekonečna. Semínka kupujte podle aktuální potřeby, a ne do zásoby. Pokud si je obstaráváte sami, rozdejte přebytky přátelům a sousedům nebo zajděte na trh, kde se semena vyměňují.

Každé semínko má svou dobu klíčivosti, která je omezená. Zatímco semeno odpočívá, zároveň také dýchá a čerpá zásoby živin. Mezi semeny jednotlivých druhů zeleniny jsou poměrně velké rozdíly v „datu spotřeby“. Některá, například semena bylinek a květin, musíme využít do jednoho roku, jiná, třeba semínka zelí, můžeme uchovávat až pět let. Co se stane, když je semeno příliš staré? Nic zvláštního, jen vyklíčených rostlin bude rok od roku méně. Pro klíčivost semen platí také pravidlo, že ekologicky získaná semena mají delší dobu klíčivosti než ta konvenční.

- Semena různých odrůd fazolí.

- Semena hrachu, fazolí, okurek a cuket.

- Semínka petržele a pórku.

- Semena mají různé tvary a velikost.

- Semena hlávkového zelí.

Klíčivost semen (v letech)	Rostlina
1-2	pastinák, černý kořen, bylinky, květiny
2-3	mrkev, petržel, cibule, pórek
3-4	salát, čekanka, špenát, mangold, řeřicha, celer, fazole, hrách, rajče, paprika, okurka, cuketa, meloun
ještě delší	endivie, zelí, kapusta, brokolice, květák, lilek, ředkvička, ředkev, červená řepa, cukrová kukuřice

Zvláštní případ polníček

Semínka polníčku jsou specifická, neboť klíčí lépe, když jsou stará rok, nebo dokonce dva.

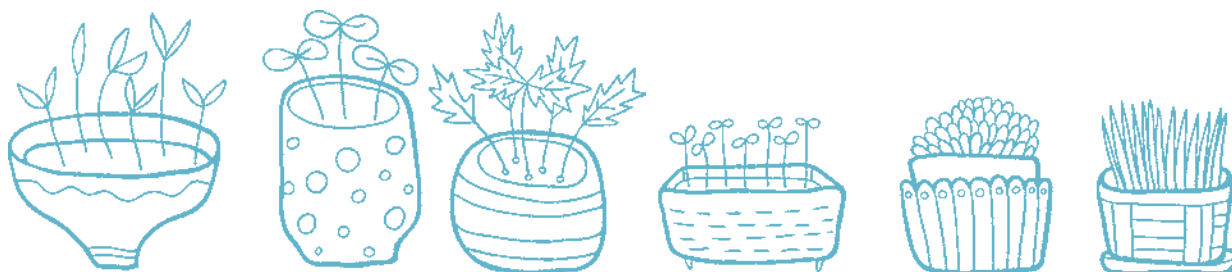
- Semena rukoly a v pozadí úroda.

Výsev v chráněném prostoru

Abychom v tomto měsíci aspoň trochu uspokojili svoji potřebu pracovat s půdou, vyséváme do květináčků petržel. Tento nepostradatelný doplněk jídel je ale poněkud náladový. Mějte s ním trpělivost a počkejte, až se uráčí vykouknout z půdy, což může trvat i více než 3 týdny. Protože petržel patří mezi plodiny, které nejsou tak náročné na teplotu, můžeme ji na jaře poměrně brzy vysévat

ven, pokud však budeme mít tou dobou malé, doma na parapetu vypěstované sazenice, budeme moci sklízet lístky zhruba o měsíc dříve.

- Výsev petržele.

21. 1.

*Na návštěvě u rodičů jsem
našla tuhle fotografii.
Teď už vím, proč je moje zahrada
vždycky plná karafiátů.*

Co je třeba:

- Za teplejších slunečných dnů odstraňujeme ochranu, větráme skleníky, pařeniště a pěstební tunely.

**Dary
naší zahrady**

**POLNÍČEK, ČEKANKA,
RŮŽIČKOVÁ A LISTOVÁ
KAPUSTA, HLÁVKOVÉ ZELÍ,
ČÍNSKÉ ZELÍ, MRKEV,
PETRŽEL, ŘEPA, ČERNÁ
ŘEDKEV, ZIMNÍ PÓREK,
BULVOVÝ CELER**

Růžičková kapusta.

Řepa.

Bulvový celer.

Zahrada
V LEDNU

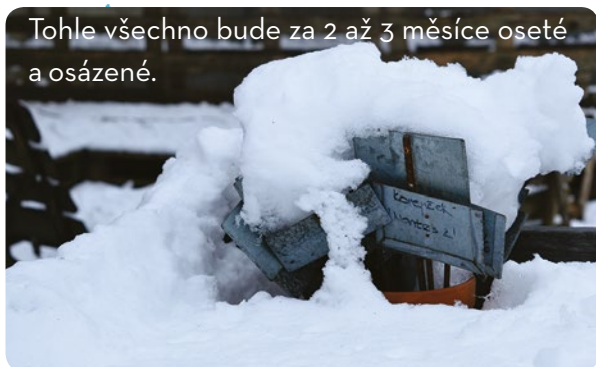
Náš Bandido si užívá na zahradě i v zimě.

Pórek sklízíme i zpod sněhu.

Tohle všechno bude za 2 až 3 měsíce oseté a osázené.

Cibule tulipánů v květináčích čekají na jaro.

Když je zahrada pod sněhem, musíme se postarat o ptáčky.

Zapomenutý koš.

